

# ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pedagogică culturală a corpului didactic primar din jud. Sălaj

---

## *In pragul noului an școlar*

*Încă câteva zile, și laboratoarele de cultură generală și făuritoare de suflete își deschid din nou porțile. După un scurt popas de reculegere sufletească ne pregătim din nou la drum. Privirile unui neam întreg sunt îndreptate spre noi cu speranțe optimiste de regenerare morală și ameliorare materială. Căci nu se poate contesta adevărul că școala poporului este temelia viitorului.*

*Drumul ce-l avem de parcurs este greu. Obstacole formidabile și numeroase ne stau în cale. Invățămintele triste ale anului școlar trecut ne vor călăuzi. Entuziasmul și emoția ce stăpânesc membrii corpului didactic la început de an școlar trebuie privite prin adevărata prismă a obiectivității. Datoria ce ne bate astăzi la ușă pare mai gigantică ca oricând de altădată. Condițiunile în cari ne este dat să muncim sunt cele mai dificile. În mijlocul pericolului ce amenință școala, suntem avizați tot mai mult la puterile proprii. Concentrarea tuturor forțelor membrilor corpului didactic într'un mănunchiu este imperioasă.*

*Noul an școlar trebuie să-l începem cu mai mare curaj și entuziasm. Adevăratele valori și spiritul de creațiune numai în suferințe se manifestă.*

*Pentru o orientare mai precisă în viitor, e necesar a ne verifica bine și imparțial mijloacele de care dispunem în opera de creațiune. Bilanțul activității noastre încheiat la sfârșitul anului școlar trecut este cel mai eclatant indiciu și avertisment în drumul ce-l continuăm.*

*Câteva reflexii sunt suficiente pentru verificarea mijloacelor de care dispunem.*

*Ne vom opri în special la acelea, asupra cărora am insistat mai mult în conferințele administrative la începutul anului școlar trecut.*

1. Sălile de învățământ sunt rigide, lipsite de podoabele luate din mediul de viață a elevului și din creațiunile (desene, lucru manual, ghiveciuri cu flori, etc.) copiilor.

2. Muzeele școlare lipsesc aproape pe întreagă linia, deși cu puțină osteneală și cu concursul elevilor s'ar fi putut înjgheba la fiecare școală (diferite obiecte, ierbare, colecții de insecte, etc.) constituind un mijloc neprețuit pentru intuiție.

3. Materialul didactic este foarte defectuos și puțini învățători și-au dat nizuința a-l complecta, confecționându-l cu elevii.

4. Dexteritățile (desen, lucru manual) sunt neglijate sau li se dă o importanță numai de a doua mână, fără vre-un sens educativ, fiind împiedicată manifestarea spontaneității elevilor. Se lucrează după un șablonaj sec.

Cu deosebire mă simt obligat a sublinia neglijența învățătoarelor cari nu cultivă industria casnică, lucru manual femeesc, ca cea mai expresivă comoară națională și gospodăria casnică. Aceasta constituie mai mult decât o neglijență, este de-adreptul un păcat național.

5. Bibliotecile școlare lipsesc dela multe școale, iar cele existente nu sunt consultate îndeajuns nici de membrii corpului didactic nici de școlari. Biblioteci pe clase nu s'au înființat nicăiri deși s'a insistat mult asupra necesității acestora pentru dezvoltarea gustului de citit și familiarizarea copiilor cu cărți potrivite vârstei și gradului lor de pricepere.

6. Ceasul de șezătoare introdus cu ordinul No. 163307 al Ministerului Instr. Publice s'a ținut în conformitate cu instrucțiunile date numai la câteva școale mai mari, iar în restul școalelor numai ca simple ore de lectură (mai mult din manualele școlare) fără a pune la contribuție spiritul de inițiativă, de creațiune și invențiune a elevilor, într'un cuvânt individualitatea copiilor.

7. Nu putem face aprecieri mai bune nici despre munca practică, introdusă în școală în două ceasuri pe săptămână conform ordinului ministerial No. 169105 - 1931. În direcția aplicațiilor practice nu se constată vre-un progres față de trecut și mai ales fetele (în urma desinteresului general de către învățătoare) nu dovedesc nici un progres în gospodăria casnică, lucru ce s'ar putea manifesta prin întreținerea curățeniei în clasă, împodobirea ei cu lucruri de mână, sădirea și îngrijirea florilor în clasă și în curtea și grădina școlalei, etc.

8. Spiritul de asociație și de ajutor mutual nu s'a cultivat

îndeajuns în elevi. Cooperativele școlare lipsesc. Abia au luat un început palid la câteva școli.

9. Activitatea corpului didactic la clasele V—VI—VII. Iasă mult de dorit, din care cauză profitul real ce-l au elevii acestor clase este foarte neînsemnat.

10. Coruri școlare pe 2—3 voci cu elevii nu avem decât la vre-o 8—10 școli. Pregătirea muzicală a corpului didactic este cât se poate de redusă și incompletă. Sunt școli cu mai mulți învățători (4—10) fără a avea un singur învățător capabil să dirijeze un cor.

11. În aplicarea metodelor de învățământ în lumina principiilor pedagogiei moderne și a școlii active nu putem constata vre-un progres. Discuțiile teoretice nu se pun în aplicare și astfel activismul, utilitarismul practic, localismul (regionalismul), individualizarea învățământului, etc., rămân litere moarte în aplicarea învățământului.

12. Cultura profesională și îndeosebi cea practică a membrilor corpului didactic este incompletă. Complectarea ei se poate face prin conferințele lunare ale corpului didactic și cercuri culturale, mai vârtos prin consultarea cărților și revistelor de specialitate. O singură zi să nu treacă fără a spori cu ceva bagajul zestrei profesionale.

Învățământul național din județul nostru a ajuns în mare pericol. Trebuie să mobilizăm toate forțele pentru salvarea lui. Vom electriza în acest scop toate păturile sociale prin o vie legătură sufletească între școală și societate.

Din cei 54.497 obligați la școala primară au rămas pe din-afară, neînscși din lipsa de localuri și învățători până la sfârșitul anului școlar trecut 8925. Adăugând la aceștia și numărul de 7147 înscriși cari n'au putut frecventa cursurile tot din aceste motive. Avem deci înpăimântătoarea cifră de 16.072 candidați de analfabeți din cari nici 2% nu sunt minoritari. Față cu numărul copiilor români de 39.050 (pentru cursul primar și complimentar) reprezintă 41%.

Nici nu mai amintesc cei 6834 adulți între 16 - 18 ani, în majoritate complet analfabeți.

În fața acestei situații triste, dau signalul de alarmă acum la începutul anului școlar. Chem la sfântă datorie pe toți. Să ne fanatizăm de importanța operei ce ne așteaptă. Fiecare să-și examineze bine mijloacele și armele de luptă.

Sângele celor optute de eroi, făuritorii Rămâniei-Mari ne trimite porunca și blestăm, dacă nu vom ridica din rușine și umilință moștenirea ce ne-au lăsat.

Cei ce nu sunt siguri de izbândă, să se retragă, lăsând locul lor de luptă puterilor mai viguroase.

D. Mărgineanu.

---

## Impresii \*)

Trecem actualmente printr'o criză de evoluție a civilizației umane și o adevărată revoluție în ceea ce privește metodele de instrucție și educație a noilor generații. Intregă firea evoluiază și la toate popoarele se agită tendința spre o nouă viață. Noul curent pedagogic își fac locul, se discută și se aplică pentruca din complexul rezultatelor practice să beneficieze, progresând în mai spre bine școala de toate gradele.

Tu dascăl, rămâi uimit de multe ori când ți-e dat să vezi ce se petrece în lumea ce preconizează o altă creștere, când ți-se expun noile orientări ce te privesc, când vezi că ești prea modest, cu bagajul tău prea redus spre a face față chemării tale în viitor. Facultățile noastre sunt prea puțin pregătite spre a putea răspunde noilor cerințe ale vieții școlare. Suntem mult în urmă și, nici nu e bine să ne gândim sau să visăm la confortul școalei din ultimul cătun suedez, cu sală festivă, de gimnastică, de lectură, de baie, etc... E o modestă părerea mea, norocosul sălăgean, care cu ajutorul secției noastre județene, de una mie lei, am putut lua parte la cursurile Universității libere a Asociației învățătorilor din Țară, ținute la Brașov între 5—24 Iulie a. c. Incepute aci în vara anului 1930, continuate la Cluj în 1931 și din nou la Brașov în vara acestui an, din inițiativa unui om mândru pentru noi, D. V. Țoni, activ și cu sufletul întotdeauna alături de colegi-i năpăstuiți de soartă și mult

\*) Dela cursurile Asociației generale ale învățătorilor din România, ținute la Brașov între 5—24 Iulie 1932.

răslețiți pe plaiurile scumpei noastre Patrii. Omul care a înțeles spiritul vremii și s'a dedicat cauzei noastre mari. Nu am pretenția a aduce elogii, ci a înfățișa starea de fapt, ce o vor confirma colegii Dș. V. Mușan dela Zălau și N. Danciu din Cehul-Silvaniei, precum și toți cari obiectivi î-mi vor ceti aceste rânduri.

Fără a fi prea lung în expunere, aș vrea să-mi fac colegii cetitori a trăi în mijlocul aceluia căror mai eri, pe lângă acumularea tezelor diferite expuse, le-a fost dat a admira și o regiune multora necunoscută.

Adunați în străbunul oraș ce ne reamintește pe vrednicul Coresi, la 5 Iulie a. c. în sala festivă a vechiului Sfat, care odată a fost martorul arestatului Voivod român Petru Rareș, s'a făcut deschiderea festivă a cursurilor, la care a asistat, pe lângă autoritățile din loc și Dl Apostol D. Culea ca reprezentant al Ministerului Școalelor »Infăptuirea acestor cursuri în vremurile grele de azi, e o adevărată operă eroică«, mărturisește Domnia Sa. Incepute, ele s'au ținut regulat până la 23 Iulie, având încontinuu în mijlocul nostru pe însuflețitorul lor D. V. Toni. Programul conferințelor era zilnic între orele 10—12 a. m. și 5—7 p. m. Dar ele par'că eșeau din cadrul obișnuit și prin natura lor. Erau mai mult o conversație intimă și o admirabilă ocazie pentru conferențieri de a-și pune în praxă puterea de aplicare a metodei socratice și azi sănătoasă. Amintesc dintre conferențieri pe d-nii: Ap. D. Culea, S. Mehedinți, Izabela Sadoveanu, Stanciu Stoian, Emanuil Bucuța, I. C. Petrescu, Teodosiu, Breazu, N. Saxu, Liviu Rusu, Vladimir Ghidionescu, Nicolaie Mărgineanu, Roșca, Bogdan Duică, I. Simionescu, Alex. Lascarov Moldovanu, Crețu, Moșoiu, Mărculescu, toți atâția redându-ne într'un mod atât de sugestiv conferințele Domniilor lor, a căror extrase în măsura posibilității aș intenționa să le redau în coloanele revistei »Școala Noastră«.

O alta latură tot atât de importantă din programul cursurilor, au fost excursiile în Carpați și jur, vizitarea instituțiilor cari răscoleau în noi demne fapte din trecutul istoric al Neamului. În zia de 10

Iulie s'a făcut o admirabilă excursie la Poiana Brașovului, la 1200 m. latitudine, terenul unde se descern interesantele concursuri internaționale de sky, bob și săniuțe dela noi din Țară E și o haltă climaterică bine amenajată cu restaurante și hotelurile pentru excursioniștii de sezon. Am fost onorați în această excursie de prezeuța Dlui prof. univ. Vladimir Ghidionescu dela Cluj, căruntul moș care ne împărtașa din bazmele acumulate în sacul fără fund.... O parte dintre noi am urcat apoi Schulărul trufaș (Postăvarul) înalt de 1806 m., care ne ademenea în față surâzând vesel că nu mai e 'n hoțar. Dar câte un izvor cu apă cristalină și rece ne mai reținea câte la un mic popas iar Sașii, excursioniștii prea obișnuiți, cu o rară bunăvoință ne serveau cu bogate informații și lămuriri, oferindu-ne binocluri pentru o mai justă privire a admirabilelor priveliști.... De o parte Caraimanul cu crucea-i sfântă reamintind Divinitatea care stăpânește toate, Predealul cu trecătoare-i în serpentine, apoi Brașovul cu întreagă câmpie a Bârsei.... După multă admirație și înlocuirea energiilor epuizate la urcare, printr'o mânărică bună servită sus pe lepedea de piatră a Schulărului, în mijlocul aerului binefăcător și de frica ploii dese ce dă par'că mai multă viață în acele regiuni, am coborât urcușul acum în cealaltă parte, spre frumoasa vale a Timișului (trecătoarea Predeal) pentruca dela stația cu acelaș nume să luăm trenul spre Brașov: Mi-amintesc așa de bine de par'că eri s'a întâmplat. Ploia ne ajunsese, iar noi »turiștii de salon« cum ne zicea lumea, uzi până la piele, eram totuși veseli și făceam haz pe socoteala unui coleg dela lalomita, lancu Constantin care spre a-și scuti cămașa, se lăsase doar cu gulerul și cravata, iar domnișoara dela Köpecz. . frumoasă și durdulie, de abia se mai ținea.. Ajunși acasă, somnul ne-a fost mai dulce ca altădată...

O altă excursie, poate mai interesantă, a fost aceea din 17 Iulie la Sinaia. Mai restrânși, căci cunoșcătorii ei au ținut să profite în altă parte. Inghesuși spre a ne veni mai ieftin, vreo 34 colegi. colege,

în încăperea unui autobuz destul de măricel, dar totuși prea mic spre a fi comozi, ne îndreptam în cântece și glume spre cetatea lui Vodă. Mici »halte de ajustare« mai mult, am făcut în Predeal, Bușteni, Azuga, unde în plus am făcut și vizitarea fabricelor.

Sosiți la ținta noastră ultimă, am debarcat în fața superbului Cassinou întonând imnuri de biruință. Ne-am îndreptat apoi spre mormintele eroilor, unde între ghiulelele ce reamintesc avântul deodată a celor ce-și găsesc aci odihna, ie-am preamărit memoria!... Zi de Duminecă fiind, am participat în corpore la serviciul divin dela mănăstire unde te fermece corul ce-și îndrepta rugăciuni către Atotputernicul.

Conduși de un staret al ei, am vizitat și mormântul marelui român Tache Ionescu, ce-și găsește adăpostul într'una din catacombele vechiului locaș. Satisfăcuți ne-am urmat calea spre prea frumosul castel Peleş. Admirabilele alei ne conduc și, noi mai grăbiți par'că ca altădată, ne pomenim numai în fața realității din povești. Nici nu știam ce să admirăm?... Castelul M. S. Regelui iubit, ori minunatul teraselor? Rămâneam muți și în tăcere admiram, fără a ne lua privirea dela personagiile antice reproduse aci cu toată podoaba artei greacă; apa cristalină ce țâșnea asemenea unui gheiser minunat. Poiana a cărei flori zâmbeau și ele în bătaia razei aurii. Toate ridică și farmecă splendoarea pitorescului tablou ce încorjoară acel prea mândru locaș. Întâmplător am asistat și la ceremonialul schimbării gărzii regale. Pelișorul prin stegulețul de pe turn ne prevestea că adăpostește pe prea buna noastră Regină Maria, Mama răniților.

Despărțiți în grupuri, în bătaia apei spumegoase și reci, ne îndreptam spre »Vârful cu dor,« »Cele șapte izvoare,« stâna regală și Caraiman Trecând peste perepetiile urcușului și aci, ca; masa alături de pâraul ce curge grăbit la vale și în umbra răcoroasă a înalților copaci, priveliște micilor cascade, etc. etc., suntem conduși de unul din servitorii Curții, ardelean de origine, la foișorul ce atrage adesea însuș pe Rege, de unde priveliștele pitorești ne întăreau credința că

frumusețea Țării noastre, nu se poate descrie. Ospățați cu lapte dela stână, ne-am reîntors căci ora era târzie. Abia am putut face încă o mică plimbare prin oraș căci era ora plecării sosi prea repede. În aceeaș bună dispoziție, ne reîntorceam acum spre Brașov cu amintirile multe și frumoase ale Sinaei.

Vineri, în 22 Iulie, am descins în frumoasa comună »Săcele« sau Satu-Lung cum i se mai zice, format din vreo șapte sate în prelungire. Nu voiu uita impresia ce a stârnit în sufletul fiecărui, mormintele a lor doi colegi necunoscuți, săpate de ei înșiși la ordinul și sub paza subjugatorilor de eri, pentru ca să fie îngropați de vii drept răsplată îndrăznelii de a fi aderenții desrobirii fraților de un sânge. Conduși apoi de moșul Ivan, directorul școalei No. 2, în grădina de experiență a școalei, ni s'a expus programul de lucru cu elevii din cursul complimentary și rezultatele-i practice. Am mai vizitat aci țesătoria de covoare întreținută de o bancă populară, fabrica de lumânări, casa de cetire și altele. Seara târziu, cu noi îndemnuri ne-am reîntors acasă.

Între timp am vizitat locurile și instituțiile de prin oraș: Biserica neagră, veche de pe la 1400 și a cărei zidire a durat 40 ani fără întrerupere. Mare și de o frumusețe rară, cu cea mai mare orgă din Europa și a treia din lume. Muzeul săsesc cu un material foarte bogat, începând cu era preistorică și aranjate pe categorii, Biblioteca »Astrei« din Brașov, bine organizată și cu bogate inscripții vechi, Mormintele bravilor preconizatori ai cauzei noastre românești: Andrei Mureșan și Andreiu Bârsan, cari au rețrăit în mijlocul nostru prin imnurile lor »Deșeteaptă te Române« și »Pe-al nostru steag«. Am vizitat apoi fabrica de avioane cu acea muncă împărțită și sistematică, fabrica de bere, expozițiile de tot felul de prin oraș, vestitul circ »Kludski« care staționa acolo, Tâmpa cu cetățuia care se ruină și care odată îl preamărea pe faimosul Arpad și multe altele, eternizându-ne momentele prin multe vederi și poze care în veci ne vor vorbi și face a rețrăi...



Cursurile fiind spre sfârșite, iar domnul președinte D. V. Ţoni trebuind să reprezinte dascălii Țării la congresul internațional al corpului didactic primar ce s'a ținut la Luxemburg—Belgia, în ultimele zile ale lunii iulie, ziua de 23 a acestei luni a fost sacrificată unei ședinți intime, de lămuriri și propuneri profesionale. Se va releva vechile examene de definitivat, grad II. și grad I. însă după alte principii și în alt spirit decât în trecut. Va fi și un grad onorific, superior gradului I. S'a agitat deasemeni tendința de-a contribui fiecare prin scris și viu graiu de a expune în fața colegilor importanța acestor cursuri ale noastre. Și dacă până acum au fost cercetate și urmărite de mulți și cu atâta zel, e o neîndoioasă dovadă că ele ne trebuiesc și în viitor să arătăm celor ce ne nesocotesc munca, dorul spre perfecționare prin Universitatea noastră liberă. Ea naște înfrățirea între frați și unirea sfântă ce trebuie să ne lege pe toți. În aceeaș seară s'a servit o masă comună la unul din restaurantele românești din oraș, modestă ca și noi dascălii, la care s'a toastat pentru Rege și inițiatorii cursurilor. Luându-ne adio dela bunul nostru președinte care a doua zi trebuia să plece, ne-am îndreptat spre casă pentruca a doua zi să plecăm în minunata excursie la Bran.

Aceiași cursiști veseli, conduși acum de Dl D. P. Dumitrescu secretarul general al Asociației, abia imbarcați pe autobusele ce ne transportă ca gândul spre Bran, la castelul regal. Dar ghinion, pentru vizitarea lui ni se cerea câte 20 lei de persoană..... Întrebăm, a fost la locul ei? Contribuind Asociația cu întreaga sumă, ni se îngăduie a vizita castelul în serii de câte zece. Mi-e greu să descriu cele văzute. Lucruri simple dar atât de frumoase! Artă dela țară colecționată de M. S. Regina Maria, și păstrată cu atâta sfințenie și grije. Și aci în jur, admirabilul parc, în care predomină »sângele voinicului« floarea favorită a M. Sale Regina Maria. Mulțumită d-lui dir. școlar Oncioiu Ioan de aci, ne-am putut strecura câțiva sub conducerea d-lui șef al parcului regal să-l vizităm în lumina lui

iar acesta drăguț ne-a donat flori spre amintire. La reîntoarcerea de aci spre Brașov, am mai poposit la Râșnov unde am vizitat cetatea zidită de Turci pela 1200 și fântâna de peste 300 m.

Mașinele nu s'au oprit apoi până în piața centrală a Brașovului lângă Sfat, unde în semn de despărțire, am întonat mai multe coruri toți cei peste 160 învățătoare și învățători cursiști, pentruca în urmă cu regretul în suflet și lacrimile în ochi, să ne zicem, la revedere pentru nu știu când....

Vasile P. Ardeleanu  
*inv. Supurul de jos.*

---

## EDUCAȚIE

Propășirea omenirii este legată de îmbunătățirea educației tineretului. Ferm convins de aceasta, marele filozof german exclamă într'un moment de entuziasm: „dați-mi pe mână toate școalele și voi schimba fața lumii“.

Verosimilitatea acestui citat, azi este deplin recunoscută. Societatea de mâine o va produce, școala prezentului și chiar trebuie să o formeze.

Da, iubiți colegi, mai mult putem schimba România, ca toți miniștrii. Școala nu trebuie să fie o mașină, de umplut capete, ea trebuie să formeze caractere. Le va forma, când educația va fi întronată, la locul ce i-se cuvine, în școalele noastre.

Nu e destul ca școala să dea numai „școală“, carte, ea trebuie să sădească în sufletele elevilor: devotamentul, simțul dreptății, a stăpânirii de sine și a răspunderii.

Dar aceste virtuți cresc numai în urma unei educații îngrijite. În țări mai înaintate se cultivă virtuțile de mai sus în școalele, așa zise profesionale, cari sunt o continuare a învățământului primar, organizate pe regiuni luând caracterul regiunii: agricolă sau industrială. La noi, în lipsa acestor școli atât de necesare, trebuie ca educația profesională — cetățenească — să o facem elevilor în cursul supraprimar. (cf. V—VI—VII-a).

Regimul democrație n'a venit la noi în țară cu legea votului universal secret; adevărata democrație vom avea-o numai atunci când cetățeanul român va fi crescut pentru ea.

Această educație cetățenească, vom începe-o chiar în primii ani de școală, lărgindu-i terenul din ce în ce mai mult, astfel ca în cursul complementar ea să formeze contrul învățământului.

Cunoștințele ce dă școala primară, ori de ce natură ar fi ele, dacă nu servesc formarea omului, cetățeanului, caracterul moral al individului, nu numai, că nu sunt nimic, dar sunt un rău detestabil. Chiar cultura academică, fără educație, nu formează om, ci în cazul cel mai bun un dicționar enciclopedic.

Teoria ce se face la noi în cadrul „învățământului civic“ e departe de-a forma viitorul cetățean. Copilul învață vorbe, propoziții, dacă e isteț, chiar fraze și capitole, de prisos, căci virtuțile pe cari vom a-le sădi în acest copil, trebuie să-le trăiască încă pe băncile școlii.

Viața cu toate complexitățile ei, se poate trăi în marea familie, care este școala.

Un minunat mijloc pentru deprinderea simțului răspunderii devotaumentului și chiar a stăpânirii de sine este lucrul manual. În cursul supraprimary putem cere elevilor lucrări cari necesită colaborarea mai multora. Să vezi cu câtă atențiune lucrează fiecare, căci nici unul nu vrea ca partea lui să fie cauza noiz-băndeii operei comune.

Acostui scop — formarea voinței — putem subordona și aplicațiunile practice din grădina școlară.

Exercițiile gimnastice, pe lângă că formează și dezvoltă puterile trupesti, tot atât de mult pot pune în mișcare voința, făcând educația stăpânirii de sine, a persistenței, hotărârei și a curajului.

Să nu căutăm numai rezultatul material al exercițiilor noastre ci să vedem întrucât ele mișcă resorturile sufletești.

În aceste exerciții elevii își pun toată abilitatea lor. Din comportarea lor putem ușor întrevădea pe viitorii oameni.

Învățătorul, în aceste exerciții de formare a omului, are un rol pe cât de redus, pe atât de însemnat. Va interveni, când numai va fi absolut necesar, dar și atunci cu mare precauțiune, ca nu cumva cu autoritatea lui, să stânjenească activitatea spontană.

Tot învățământul civic se poate preda elevilor din însăși manifestările vieții școlare. Ce minunat teren pentru cultivarea sentimentelor bune, altruiste ca mila, compătimirea, sunt chiar cazurile de nenorocire din viața școlară. Căci dacă sufletele elo-

vilor nu vor fi exercitate spre a înțelege durerile aproapelui, atunci și în viață vor fi brute nesimțitoare.

Da, pe acest teren ar trebui să fie clădit și obiectul Religiei, să se adreseze mai mult sufletului, decât rațiunii, căci astfel se va forma adevăratul creștin: va crede fiindcă va simți.

Deoarece chiar în cele mai desinteresate acțiuni a-le omului se vedește scopul utilitarist, vom căuta și noi a sădi prin învățământ această latură a vieții. În centrul învățământului supraprimar să stea chestiunile economice, sociale, ce interesează pe viitorul om, în legătură cu împrejurările locale. Astfel, întreaga viață a viitorului, se va contura în școala primară.

Iubiți colegi, viitorul națiunii e în mâinile noastre și în mâinile poporului. Noi să fim pătrunși de însemnătatea și măreția rolului nostru. Iar poporul să simtă nevoia de cultură.

La prima premisă răspundem afirmativ: suntem pătrunși de rolul nostru; la a doua premisă răspundem tot noi cari vedem: poporul simte nevoia de cultură; dar: atât noi cât și el avem un dușman: mizeria. („Cine are urechi de auzit să audă“). Și de aici, concluzia negativă din premise afirmative.

Cine ne-a introdus „mizeria“ în mersul nostru favorabil? Criza de moralitate în clasa conducătoare care la rândul-i provoacă criza economică — financiară a țării, cu toate că Dumnezeu și-a pierdut în ea sacul cu bogății.

Valeriu Oșian  
inv.

## Formarea gustului de citit la copii

Unele din cele mai intense preocupări ale epocii noastre este problema culturală. În special la noi în Ardeal, problema culturii la sate a fost totdeauna obiect de discuții și preocupări oneste. Ele au purces din mai multe resurse. A fost mai întâi apropierea dintre intelectuali și țărani, cei dintâi derivându-și aproape toți originea din pătura rurală. Apropierea aceasta la noi a fost chestie de sânge și de suflet, nu o simplă demagogie.

Iubirea față de țărănime la noi este un impuls organic, iar nu e o simplă speculă de ocazie, ca la falșii democrați ai zilelor noastre. Noi fiind un popor de sate trebuie să avem

totdeauna convingerea justă, că țăranul reprezintă temelie și viitorul neamului. Acolo la țară este izvorul energiilor de viață ale națiunii. Istoria stă gata cu probe. Din masele poporului s'au ridicat, se ridică și se vor ridica elementele de vigoare, de sănătate sufletească și reacțiune, adevărații luptători pentru idealele neamului.

Ori și cât am fi avut noi ochii îndreptați spre popor, aici sau dincolo de Carpați unde mai ales Spiru Haret a dat avânt acțiunii pentru luminarea satelor, oricâte jertfe și străduințe s'au depus pentru ca școala și cartea să se împrietenească cu mulțimea dela țară, totuși azi mai avem cea mai analfabetică țărănie din Europa.

Câtă vreme în Norvegia găsești în cel mai umilit sat de pescari o școală — palat, două biblioteci, câte o gazetă în fiecare colibă și nici un neștiutor de carte în toată țara, la noi nu se citește mai nimic pentru că majoritatea nu știe, iar cari știu le este parcă scârbă să citească. Mulțimea zace în ignoranță. Cartea ca orice articol de lux este disprețuită. Bibliotecile noastre populare pe unde mai sunt stau în paragină și uitare, cu lacătul ruginit sau cu cheia pierdută.

Cu cartea românească la sate stăm cum spuneam cât se poate de trist. Lupta pentru stărpirea analfabetismului, întreprinsă de feluritele noastre societăți culturale este încă la început și se urmează cu o încetineală de melc. Nici o inițiativă particulară, nici o asociație nici chiar oficialitatea statului n'a reușit să dea propagandei culturale la sate un caracter serios și rost sistematic, ca să inunde satele cu cărți și cu broșuri de ziare. Suntem în plină criză culturală.

Terenul de muncă este uriaș. Acțiunea de propagandă culturală este abia la începutul ei. Ostași angajați în luptă sunt pușini, mijloacele lor de realizare modeste. În învălmășagul de afaceri și hărțueli politice aproape nimeni nu se mai gândește la nevoile sufletești ale poporului. Această grige ne este lăsată numai și numai nouă cari trebuie să muncim din răspuțeri fără a ne uita la grelele nevoi ce ne apasă umeri în ziua de astăzi.

Pentru înlăturarea acestui raport de analfabetism și pentru răspândirea culturii la sate v'a trebui ca să dezvoltăm în copilașii mici gustul de citit cari vor forma noile generații pentru că numai citind se poate cultiva și instrui sufletul omu-

lui. Cea mai bună hrană sufletească care luminează și înalță sufletul spre cele bune este cartea. Conținutul unei cărți nu se poate cunoaște numai citind acea carte. Prin urmare orice individ trebuie să fie condus de interesul de a poseda cât mai multe cunoștinși și fiindcă acestea nu le poate primi decât citind cât mai mult, va trebui să aibă mai întâi de toate dezvoltată dragostea și gustul de a citi.

A citi nu e lucru greu însă cum trebuie dezvoltat gustul de citit ne interesează căci după cum avem gust să mâncăm o mâncare bună, tot așa trebuie să avem gust a citi deoarece pefta de mâncare vine mâncând și tot așa plăcerea de a citi vine citind.

Mâncările bune și gustul la mâncare depind numai de iscusința bucătarului care le pregătește, gustul de citit mai ales la copii, care lasă foarte mult de dorit astăzi, depind numai de noi învățătorii dela sate și dela orașe cărora ni se cere să ne facem datoria, după puterile noastre și în direcția aceasta dezvoltând gustul de citit al copiilor ce ne sunt încredințați spre ai educa. Zic la copii, pentrucă dela ei trebuie să începem căci cei mai mulți nu vin în contact cu altă carte decât numai cu aceea pe care le-o dăm la începutul fiecărui an școlar să învețe lecțiunile din ea.

În decursul anilor de dascălie fiecare din noi am putut observa că toți copii de școală primară mai ales cei din clasele înaintate au o oroare foarte mare asupra cărților din care studiază. Văzând această stare ne punem în minte diferite întrebări ca să înțelegem de ce aceasta și imediat vom înțelege că orice lucru cu care vii în contact aproape în fiecare oră te desguță, nu-ți mai face plăcere oricât de interesant ar fi.

Deci școlarii care nu văd altă carte decât numai pe aceea din care învață lecțiunile de la un timp, după ce a răsfoit-o din scoarță în scoarță și nu mai au de văzut în ea nimic interesant, se desguță de ea, ba chiar nici n'o mai îngrijesc oum trebuie.

Cum ne explicăm starea aceasta la copii când noi știm că la începutul anului școlar, când le împărțim cărțile de școală, cu câtă bucurie le primesc. E foarte ușor de înțeles! Cred că cu toții ați constatat cu câtă poftă citesc tot din ele, filă cu filă trecând singuri de la o lecțiune la alta fără ca să țină seamă de împărțirea noastră analitică. Ei le îmbracă fru-

mos și îngrijesc de ele. Imediat ce le-au cetit și le-au răsfoit nu-i mai interesează așa de mult doar atât cât învață lecțiunile mai pun mâna pe ele, în urmă le aruncă, le desbracă, le îndoesc colțurile, le murdăresc încât ajung cu ele la sfârșitul anului școlar ca și niște martire într'un hal fără hal. De toate acestea nu sunt de vină copiii pentru că așa sunt ei, ușor se impresionează și tot ușor se desgustă.

Iu cazul de față trebuie să recunoaștem că noi dascălii suntem de vină, noi cari nu căutăm să-le trezim gustul de cetit punându-le la dispoziție din când în când și altfel de cărți în care să fie scris; poezioare scurte și frumoase, istorioare, povești și chipuri din viața lor, care nu s'ar mai sătura cetindu-le. De sigur că veți zice: De unde să luăm noi aceste cărți? Din salariul nostru ciuntit până la minimum și neprimit ca să ne putem plăti datoriile pentru existență? Da așa este și eu dau curs acestor întrebări și mă asociez cu toți cei ce se întrebă.. Dar să ne gândim puțin și vom vedea că totuși nu este ceva imposibil ci din contră e foarte ușor, numai și aici se cere lucru și iată cum: Fiecare învățător, ori unde ar fi este neapărat de lipsă ca cel puțin la sfârșitul anului școlar să aranjeze câte-o producțiune școlară cu elevii săi oricât de modestă ar fi cu; jocuri, cântece poezii și altele căci aceste producțiuni ridică prestigiul școlii și moralul învățătorului.

Aceste mici producțiuni dacă vor fi însoțite de-o minimală taxă de intrare o să vedem că puțin câte puțin vom aduna o sumă cu care desigur se vor putea cumpăra câteva cărți de domeniul celor arătate mai sus.

La început câteva a două oră iar câteva și ne pomenim în scurtă vreme cu o bibliotecă destul de frumoasă. Aceste cărți se vor distribui copiilor dacă se va putea în fiecare Sâmbătă și mai ales în vacanțele de Crăciun și Paști în așa fel ca să nu stângem învățământul și fiecare carte să corespundă gradului de pricepere al fiecărui copil, iar când v'a termina școala să nu rămână nici o carte necitită.

Astfel de biblioteci ar trebui la fiecare școală primară căci numai așa vom reuși să dezvoltăm copiilor gustul de cetit încă de mici, numai așa îi vom ambiționa spre cultură pentru ca mai târziu să devină cetățeni buni și folositori patriei noastre și numai așa vom scăpa de procentul cel mare al analfabetilor ce există și astăzi în țara noastră.

Deci drept rezumare a celor expuse până aci ar fi ca, să se dea copiilor cărți necunoscute cât mai des, ca astfel fiind purtați de interesul de a le cunoaște conținutul mai târziu să se obișnuiască și să-și formeze o dragoste și un gust de a ceti cât mai mult.

Dragi colegi, spre ajungerea acestei lozinci vom munci cât mai mult fără a ne uita la batjocurile ce ni se aruncă dintr'o parte s'au alta drept răsplată a muncii noastre, fără a ne uita la acea că suntem lăsați să murim de foame în neagra mizerie ce ni se creează în fiecare zi din cauza descreditări din toate părțile.

Vom munci pentrucă prin muncă să avem o influență binefăcătoare asupra celor educați de noi și pentruca tot prin ea să ne apropiem sufletește tot mai mult de cel atotputernic în acărui bunătate mai sperăm încă.

Totdeauna deviza noastră v'a fi:

«Talpa țării biata gloată

Ridicând-o din noroiu

Ridica-vom țara toată

Ridica-ne-vom pe noi».

Arduzel, la 30 Martie 1932.

*Moș Gheorghe*

*inv.*

## Compunerea în spiritul școlii active

Anii, cari au urmat războiului au fost ani de refacere și mai mult au fost ani, cari au schimbat cu totul aspectul Europei și al lumii întregi. În toate domeniile vieții s'au ivit probleme noi, a căror deslegare a accelerat mersul normal al societății spre perfecțiune.

Școala, care este isvorul luminei și al civilizației a fost nevoită să-și primească și ea haina sdrențuită de ghiulele catastrofei, ce a răscolit pământul cu focu-i ucigător. În locul școlii tradiționaliste, cu lecțiile stoarse de viață a răsării, ca Cenușereasa din poveste, școala activă, școala spontanietății și a interesului, în clasele căreia pătrunde frumoasa natură, cu freamătul pădurii, cu murmurul părăului cristalin, cu șoptele frunzelor legănate de adierea vântului, cu cântece și jocuri,



cu fericita spontanietate și libertatea individualității, în care demulțorii se pot ascunde cine știe ce puteri, cari mai târziu să exteriorizeze națiunea.

Aproape toate materiile de învățământ se bucură de aplicarea acestui fericit curent, atât în predare cât și în asimilare. Zic, aproape toate, deoarece compunerea, care are o importantă capitală în școală nu pare a fi favorizată de școala activă. Despre compunere s'au scris foarte multe, atât bune cât și rele. Ceeace este lămurit e că nu avem încă nici un metod absolut bun pentru compunere, după cum n'avem nici unul absolut rău.

În felul cum se fac lecțiile de compunere azi, ea este un obiect foarte greu fiindcă aci copiii trebuie să inventeze și să creeze. Greutatea însă nu constă în faptul că doar copiii nu ar avea puterea de invenție și creațiune, ci o facem noi să fie așa prin metoda noastră. Spontanietatea și interesul pentru exprimare al copiilor le șablonizăm, vrem să le uniformizăm felul de cugetare, de simțire și de exprimare și astfel originalitatea o înăbușim. Se știe că, școala este a copilului și nu copilul al școlii, de unde urmează că, menirea noastră nu este aceea a ciobotarului, care face toate ciobotele pe o singură pereche de calapoade.

Compunerea la copii este însuși individualitatea lor și deaceea trebuie respectată libertatea de gândire și expresie. În felul acesta vom putea pătrunde prin compuneri în sufletul copiilor, și vom cunoaște mai bine lumea, pe care o trăiesc ei. Este de foarte mare importanță ca subiectele să fie desprinse tocmai din această lume a copiilor, pe care ei o trăiesc cu o intensitate necunoscută de noi. Amintirile lor inundă câmpul vieții sufletești, gândurile, se înfiripă și sunt așternute pe hârtie cu mare ușurință și limpezime. Pe cât va fi posibil trebuie să determinăm pe copii să-și aleagă singuri subiectele și îi vom stimula la expresiuni personale și la stil propriu. Compunerea liberă este mult superioară celei, care o turnăm în forme fixe și rigide.

Di Nisipeanu a împărțit acest fel de compuneri în mai multe etape, am aplicat-o așa și sunt foarte mulțumit de rezultat.

Povestim copiilor o narațiune și la un interval mare de timp spunem copiilor să o scrie. Lacunele, ce se ivesc în narațiune în intervalul acesta, din cauza infidelității memoriei

sunt complectate prin imaginația constructivă a copiilor, deci nu este o mecanizare uscată.

Altă etapă a compunerii libere este a pune pe elevi să continue firul unei narațiuni începută de învățător. Aci vom observa câtă putere de creațiune există în ei și vom găsi expresiuni de o naivitate fermecătoare, create de imaginația copilărească, și tocmai aceste trebuie să le stimulăm.

Astfel de compuneri libere superioare celor două sunt: să provocăm pe copii ca să creeze narațiuni similare, variante acelor citite. Când elevii fac cu destulă ușurință cele de mai sus le putem da să-și scrie impresiile, ce le-a făcut un eveniment întâmplat, pe care l'au văzut ei.

Din aceste credem că, se vede lămurit individualizarea stilului și creșterea puterii de imaginație.

Drul Decroly în apreciața sa metodă dă cea mai mare importanță activității libere, admițând că, numai aceasta „este forma de lucrare mentală mai cu profit echilibrului creierului și desvoltării sale“.

O serie de compuneri, pe cât de interesante pe atât de folositoare sunt acele, ce le putem scoate din lecțiile de memorizare a poeziilor (vorbesc de clasa III—IV).

După ce facem lecția de memorizare, în urma căreia presupunem că, elevii au înțeles măcar în parte conținutul și ideea fundamentală a poeziei, provocăm elevii să facă fiecare câte o scrisoare către poetul, care a scris-o. În aceasta, copiii își aștern pe hârtie gândurile lor despre poezie. Vom găsi în ele aprecieri a diferitelor părți sau chiar a întregii poezii într'o formă uimitoare, ce e drept copilărească.

Aceste scrisori însă trebuie să fie precedate de câteva exerciții de a transforma poezia în proză.

În forma aceasta vom conduce pe copii și în împărăția feerică a frumosului din poezii, mai mult vom observa câte unul că încearcă a face chiar versuri, imitate, cărora totuși le atribuie ceva original. Ori dacă am ajuns până aci, în cursul primar eu cred că este de ajuns.

Cehul-Silvaniei.

Victor Fălăuș

inv.

## Ortelecul are cuvântul!

Enric Ibsen și-a împodobit o piesă dramatică una din celebrele sale drame sociale cu un motto-în loc de prefață care ne reamintește severa lui concepție asupra menirii unui om de litere și ar putea servi ca memento oricui când i-a condeiul în mână:

«A crea înseamnă a pronunța un verdict de tine asupra ta însuși».

Această sentință ibseniană reflectează lumina Originii asupra oricărei creațiuni a intelectului uman.

Greutatea o simți la primul pas și istoria orișicărui eveniment sau științe te întâmpină batjocoritor atunci când vroiești să le cuprinzi într'o formulă, căci dacă ele sunt înainte de toate un viu depozit de realizări și operațiuni, e greu să desprinzi din complexul ei fragmente izolate.

Intelectualii comunei Ortelec și în anul curent au aranjat două producții teatrale urmate de dans, una pentru săteni în 24 Iulie și alta pentru intelectuali în 31 Iulie a. c. sub conducerea unui mănunchiu de însușiri comune și cu râvmă pentru orice manifestație culturală. Pentru aceasta voi face o incurziune de du-te vino în a spicui câte ceva din miezul programului serbării a doua. Concomitent cu aceasta vin a-mi cere scuze Onor. public care a binevoit a face act de prezență la această serbare, de cumva voi fi prea optimist s'au pesimist în aprecieri căci vedeți Dstră nici cea mai minuțioasă psihoanaliză nu va isbuti să nutrească quasi unanim asentimentul mulțimii.

Programul s'a desfășurat aidoma cum a fost lansat publicității prin invitări anume:

«Cuvânt de deschidere» în care s'a concretizat într'un mănunchiu caleidoscopic și sub o formă succintă esența cugetării asupra rostului ce-l au acestea producții teatrale la sate fiindcă nicicând nu se simte mai imperios ca astăzi rostul ce-i revine culturii în țara noastră.

S'a arătat că, nu sunt dese ocazii când analele istorice ale unei comune înregistrează bucurii de ordin cultural, integral și unanime, nu sunt dese comunele dar nici oca-

ziile când diferiți exponenți ai culturii naționale, organizează serbări cari au de scop o normalizare comprehensivă cu privire la ridicarea nivelului cultural al masei, concomitent cu aceasta scoțând în relief afinitatea dintre cele două mari sisteme de difuziune a gândului vorba și scrisul. O mică paranteză. Genialul fecior de notar de sat Spiru Haret a verificat atât teoretic cât și practic marele adevăr că: dintre toate problemele sociale cele mai dificile cele mai încălcite sunt problemele culturale, fiindcă nici o realizare socială temeinică nu e posibilă fără ridicarea nivelului cultural corespunzător, căci munca creatoare e limitată de cultura înăuntru căreia se desfășoară, fiindcă cultura reprezintă mediul ei psihic.

Dacă în marea carte a istoriei culturii prima pagină a scris-o omenirea prin manifestările sale enciclopedice și a reușit să exprime vibrațiile sufletului său în forme durabile apreciate de semenii săi atunci momentul culminant în evoluția fenomenalității se realizează în apariția inteligenței umane.

Traversăm o etapă de crize morale și materiale a căror caracteristică este o generală secetă de cultură căci temperamentul nostru mediteranian canalizează toate energiile creatoare, așa că procentul celor cari preferă praful bibliotecilor în locul tribunei devine tot mai infim. Cu toate că oamenii au orgoliul bibliotecii, căci dela elevul de liceu până la bărbatul de stat fiecare simte o pornire deosebită a anității de-ați prezenta rafturile de cărți și ați vorbi cu o vădită emfază despre ultima carte citită. Inchid paranteza.

Parcă pronia cerească, parcă o baghetă magică a dispus că astăzi comuna noastră să fie onorată cu vizitele somitășilor din Zălau, dintre cari am remarcat pe Dnii Dumitru Mărgineanu șef revizor, Dl Ionescu, Dl Bratiș, Dl Pop dir. șc. Zălau Dl Gregoriu Avram și Dl avocat Dr. Sabou Traian.

Prezența Dstre în mijlocul nostru atât de imperios cerută de imperativul timpului a dat sufletelor noastre motiv la noui geneze și aspirațiuni într'u promovarea și exteriorizarea culturii în popor nu numai prin școală care în înțelesul etimologic și trandafirui al cuvântului formează sanctuarul științei moralei și al patriotismului ci și prin organizarea de serbări culturale cari formează un stimulent pentru popularizarea științei la sate care a dat îndemnul cel mai tăios spre libertatea omului.

Cu o vădită mândrie am primit vizitele Domniilor Vstre cari au provocat în eul nostru elemente senzaționale, văzându-vă avântul inspirației care vă ridică de asupra patimilor mărunte ale vieții cotidiene și dând dovadă de cel mai ardent naționalism în îndrumarea pe căi sigure a propagandei culturale la sate în ascendență spre lumină.

2. S'a recitat poezia «Se 'ntâmplă» de Dl Caba Florian înv. prin care autorul Const. Tănase sub o formă glumeață și ușor accesibilă tuturor minților scoate în relief păcatele lumii moderne.

3. «Trei nopți de răs» piesă comică în trei acte de Voicu Grozolan care a fost interpretată de Dș Livia Câmpianu în rolul de Amalia, Dș Mărioara Burian în rolul de Maria și Dș Alexa Vefura în rolul de Eva; precum și de Dnii Terheșiu Ioan în rolul de Ioan, Pereni Coriolan în rolul de notar și Dl Caba N. în rolul de Petrache.

Conținutul piesei a satisfăcut integral pretențiile mulțimii pe motivul că a sintetizat sub o formă ușoară și amuzantă crâmpee din viața intriseacă a lumii moderne în care conflictele au fost destul de evidente și reale.

Rolurile au fost bine interpretate în care au excelat Dș Mărioara Burian în rolul de Maria și Dl I. Terheșiu în rolul de Ioan, pe care publicul i-a ovaționat în delir prin furtunoase aplauze fiindcă-ți re'nvia în carne și oase câte o idilă care se 'ntâmplă în mediul patriarhal dela față, pe care numai istețimea genială a Bardului din Hordon a știut să le eternizeze în volumul său «Balade și Idile» și reda posterii tății ca adevărate talismane. La căderea cortinei publicul a rămas viu impresionat și a răsplătit cu vii aplauze pe interpreții rolurilor.

4. S'a cântat «Popor al lui Traian» cor bărbătesc pe trei voci de Dnii înv. din loc și elevii secundari.

Corul a fost impecabil executat întrecând așteptările publicului, căci muzica este filosofia inimei ce misterios împinge pe om a se asocia cu semenii săi realizând idealurile cele mai grandioase, pe care rigiditatea ideii nu le-ar putea realiza oricât de legată ar fi brufa realitate.

Printre onorații oaspeți cari au făcut act de prezență țin să remarc în mod excepțional pe Dl revizor Dumitru Mărgineanu care ș'a câștigat titlul de celebritate în rândurile so-

mităților sălăgene. Dsa a știut că prezența sa este imperios solicitată fiindcă serbarea a fost aranjată de înv. din loc, de unde a putut să constate că învățătorii nu beneficiază de vacanța binevenită, ci caută a munci pe orice căi, străini de orice intențiuni politice pentru binele obștesc. Gestul lăudabil al comitetului de conducere trebuie să fie subliniat prin prezența tuturor celor cari respectă trecutul și operele lui și apreciază prin sentiment sforțările prezente în unificarea acestui trecut.

Momentul creat de ei în 31 Iulie a. c. este o chezășie în plus a acestor speranțe.

Ortelecul a avut cuvântul. — Ș'anteles misiunea. Căci să fim sinceri, numai în ocazii de acestea bine reușite și puțin costisitoare intelectualii satelor își găsesc divertismente capabile să le cloroformizeze nișel ceasurile sumbre.

*George Perneșiu.*

## Oamenii mari ai Sălajului

### Ignațiu Darabant

Strigătul de redeşeptare la o nouă viață națională și religioasă a martirului episcop Inocențiu M. Klein baron de Sad, a pătruns până la noi în Sălaj, iar în sufletul nemeșului din Mânău, Alexandru Darabant, a avut un puternic răsunet. Om cu stare și familie. Se leapadă de averea sa, de grijiile și plăcerile lumești, urmează glasul redeşeptat în sufletul său căci «de împreună cu muierea sa s'au învoit la călugărie» (Sam. Klein).

Ălexandru intră în ordul călugărilor bazilitani din Blaj.

În 8 Septemvrie 1765 Isaie Darabant, feciorul său, s'a făcut și el călugăr și s'a chemat numele lui Ignăție, întrând în mănăstirea Sf. Treimi a călugărilor bazilitani din Blaj.

Ignățiu Darabant era omul datoriei din dragoste, obedient, gata de jertfă pentru promovarea culturii și literaturii poporului român.

Pentru liniștirea spiritelor agitate și turburate de rău voitorii Neamului: Sârbi și Unguri, unii pentru nimicirea sf. uniri și alții pentru înstrăinarea Neamului dela leagănul originii sale glorioase, Ignățiu Darabant ș'a dat și el obolul său.

În urmă calităților sale înalte a fost la trei episcopi vicariu general: At. Rednic, Gr. Maior și I. Bob, și a fost candidat de două ori la scaunul episcopesc al ep. de Alba-Iulia și Făgăraș.

În vremuri de grea încercare a fost numit episcop al Orăzii-Mari.

Ruteanul Mihail Szavnicki a indus în eroare pe împăratul, că între Români nu s'ar afla un om vrednic să ocupe scaunul episcopiei gr. cath. de Oradea, rămas vacant prin moartea lui Moisé Dragoș. Atunci împăratul Iosif al II-lea numi de episcop pe M. Szavnicki. Capitlul, clerul și poporul au protestat vehement contra acestei numiri. Împăratul fiind convins în urma mai multor informațiuni de adevăr a renunțat la numirea lui M. Szavnicki. Așa a fost numit apoi în 8 Aprilie 1788 episcop de Oradea călugărul din Blaj Ignațiu Darabant.

După ce a fost întărit de autoritățile superioare în Martie 1790 a fost sfințit întru episcop de Vlădica Ioan Bob în biserica călugărilor a hramului Sf. Treimi din Blaj.

Ignațiu Darabant îndată ce s'a văzut cu mitra pe cap, a continuat cu mai multă râvnă munca pentru prosperarea și ridicarea Neamului românesc.

Pentru a duce la bun sfârșit munca în ogrorul tinerei sale eparchii, a stăruit pe lângă Leopold al II-lea urmașul lui Iosif al II-lea, să-i conceadă câteva ajutoare. Astfel obținu dela împăratul dreptul de a mai ținea un canonic pe lângă cei cinci cari erau mai dinainte, sporindu-le sâmbria cu câte 300 fl. la fiecare. Tot pe seama capitlului său a mijlocit dela împăratul suma de 7500 fl. cu care în anul 1791—92 a cumpărat 5 case aproape de catedrală în cari au locuit 5 canonici.

Pentruca gândurile sale bune să se resfrângă până la vatra celui mai umil Român își pune în plan înființarea unor școli. În 21 Februarie 1792 dobândește reședința călugărilor iezuiți, în care mai înainte locuiau canonicii, și dă ființă unui seminar pentru 24 de tineri mireni, cari se pregăteau pentru cariera preoțească și învățătorescă. Din fondul religiei primi anual 2696 fl. 40 creștari pentru susținerea acestor tineri iar episcopul-clitor a mai adăugat 2717 fl. Acesta e cel mai vechiu institut de educație românească după cele din Blaj, de binefacerile căruia s'au bucurat nu numai uniții ci și neuniții.

Acest institut a dat Neamului oameni cari au contribuit

cu mult la deșteptarea Neamului spre atingerea glorioaselor sale aspirațiuni.

Preoților dela sate le-a mijlocit ajutoare de câte 150 fl. anual iar în anul 1196 le-a ordonat că în toate Duminecile și sărbătorile pruncii să fie instruiți în învățăturile religiei creștine. A muncit cu râvnă și în dieceză, sub păstoria lui a întors 12 sate la sf. Unire.

În 1799 ar fi dorit să întemeieze un seminar teologic la Beiuș dar moartea care a survenit prea de timpuriu, i-a zădărnicit acest gând frumos. Sub el s'a început zidirea catedralei. N'a trăit să o vadă terminată, decât turnul care în 1800 a fost sub acoperiș. Pentru continuarea zidirii a lăsat suma de 3400 fl.

Curtea sa a fost un loc de refugiu pentru cei trei Luceferi ai Neamului, precum și pentru alți scriitori dela începutul sec. al XIX-lea. «El a fost centrul spre care gravitau toate sufletele românești ale timpului» (I. Georgescu).

Când sârmanul George Șincai a fost scos cu nedreptate din postul său de director al școlilor din Ardeal, la anul 1796 se îndreaptă spre Viena să aștearnă înaintea împăratului dreptele sale plângeri, trece pe la Oradea pe la »vechiul său patron» (Ilarion), ep. Ign. Darabant, care îl ajută cu 20 galbeni pentru drum. După șase ani de zile petrecuți întru instruirea și educarea copiilor contelui Daniil Vass de Țaga, se întoarce iar pela mecenatele său Ignațiu Darabant, la masa căruia a stat 3 luni. Atunci ș'a scris el clasica sa Elegie.

La curtea și masa lui erau bine primiți oricând bărbații mari ai timpului, pe cari soarta vitregă i-a pus pe calea pribegiei. A răpusat în 31 Oct. 1805.

Vedem dar că sălăjanul Ignațiu Darabant, e al doilea părinte a Luceferilor Blajului, după Gr. Maior, care după puterile sale poate a grăbit cu ceva redeșteptarea Neamului.

G. Șincai îl laudă în cronica sa pentru «zelul» cu care a muncit căci «se poate zice că de 18 ani el singur și unic a lucrat cu înfruntarea multor dificultăți». Contimporanul său părintele Petru Maior ne spune că «Ignațiu Darabant, era harnic, cu inimă mare, și cu nestrămutată râvnă spre binele cel deobște al Neamului românesc».

Acest vrednic bărbat al Sălajului prin munca sa a devenit al unui Neam întreg. În anul 1797 Iulie 17, a fost numit



consilier intim de stat, evidentă dovadă că și străinii l-au respectat.

Cuvine-se dar să ne închinăm cu smerenie memoriei lui, iar icoana vieții sale, izvorul unui sănătos optimism, să ne lumineze cărările vieții, rupând lanțurile egoismului acestui veac, făcându-ne gata de jertfă pentru toate acțiunile ce urmăresc consolidarea și înaintarea acestui Neam.

*Ardeleanu I. Senioru.*

---

## Recenzii

### Eugen Goga: Cartea facerii.

Războiul mondial ca'n toate domeniile, a avut o influență considerabilă asupra tuturor literaturilor țărilor beligerante. Literatura acestui război o avem reprezentată la noi prin d-l Cezar Petrescu cu romanul: »Întunecare,« I. Minulescu cu: Roșu, galben și albastru, Camil Petrescu: Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, iar acum mai nou prin romanul dlui E. Goga: »Cartea facerii,« două volume editate de Cultura Națională.

Andrei Retezeanu, fiul unei familii boerești cu'n trecut strălucit, e crescut de mic în școlile Apusului unde-și însușește o cultură temeinică și vastă, cu nimic mai prejos ca a celui mai cult om din Apus. La izbucnirea războiului, în August 1914, se găsea în Paris la un prieten al său, baronul de Lassarde; aici asistă la demonstrațiile naționale ale francezilor, cu care ocazie observă, cât de strein este față de țara ospitalieră și de prietenul său. Izgonit de cultura din Apus, se'ntoarce în țară unde se simte și mai strein de tot ce e românesc. Ba are chiar o repulsiune față de starea înapoiată în care se găsea, față de biserică pe care-o aseamănă cu o vâgăună întunecoasă, care a ținut în întuneric poporul întreg disprețuind lipsa de îndrăsneală și conștiința propriei sale valori. În fine nu se putea împăca cu lipsa de originalitate și preaservila imitație a Apusului. N'avea nici o credință, căutând-o mereu. Luptă dela începutul campaniei noastre din 1916, totdeauna căutând moartea, pentru a scăpa de chinu-

rile sufletești în care se găsea. Nu-i vorbă că și comandantul batalionului maiorul Vasilescu, fiu de țăran din Ialomița, nu-l cruța trimițându-l în primele luni, având pentru el strămoșeasca ură față de ciocii. Nu se afla bine nici cu'n camarad, afară de ziaristul evreu Grûnberg, furierul campaniei, care avea idei comuniste și ura războiul, cu el lega câteva crâmpee de conversație, și care spunea că dacă n'ar fi dl Loçot. Retezeanu, de mult ar fi dezertat neputând suporta veșnica urmărire de suspect. Cu soldații se purta bine, găsind mereu interesantă ordonanța sa, Piperea.

Nereușind campania din Ardeal, după luptele dela Predeal, regimentul său e trimis în refacere, la București. Aici se'nfâlnește cu obișnuții casei Coanei Smărăndița, mama lui, cu Maria fica Părintelui Văleanu parohul unei comune din împrejurimile Brașovului, și acum refugiat. Cu metresa lui Ana, soția profesorului medic și deputat Patrîdi, cu care și trăește cât stă în București, câteva zile de dragoste împărtășită în vechea lor casă de întâlnire. Cu Cernomorski, un rus original care ca și Retezeanu nu-și găsea liniștea sufletească în marea Rusie, fiind desrădăcinat prin cultura sa occidentală bun prieten dela Paris, și cu baronul de Lassarde. Prin Patrîdi coana Smărăndița intervine pe la Minister, ca fiul ei să fie trecut la partea sedentară. Reușește. Dar în ziua când Reg. era refăcut și trebuia să plece pe front, Andrei ia la cunoștință lucrul acesta, refuză, și-i face o mică scenă mamei sale, spunându-i ca să fie lăsat să-și facă datoria, lucrul acesta face o impresie adâncă asupra camarazilor săi, mai ales a comand. reg. Vasilescu, cu care de aci înainte se împrietenește stimându-se reciproc. La fel o pățește și tatăl lui Grûnberg, care intervine pe lângă Retezeanu să fie trecut și fiul său Harry la partea sedentară, aducându-i pentru acest lucru, cadou, un exemplar din Biblia lui Șerban. După o duioasă despărțire Andrei pleacă cu Reg. pe frontul de la Argeș.

În timpul acesta Lassarde sedus de voiciunea aprinsă a verișoarei lui Andrei, Anne-Marie, se căsătorește cu dânsa, găsind în ființa aceasta sănătoasă a câmpiilor dela Dunăre, un refugiu și o mângăere de civilizația aridă în care crescuseră. Asistăm la scena tragică a certei lui Patrîdi cu nevastă-sa, din cauza dragostei cu Andrei. Ana voia să se despartă de el, însă Patrîdi nu voia acest lucru. Mai asistăm apoi la eva-

cuarea Bucureștiului, scenele tragice cu bombardamentul din avion și tristul convoi al refugiaților.

Lupta dela Argeș o consideră Andrei ca un fel de Mamă a Românilor, însă nu găsea pe nimeni care să-i fie apărătorul, îl desemnă în persoana subl. Mache, dăruit de mahalana Buc., care într'adevăr moare ca un viteaz în lupta ce se dă pe Argeș, sustinând retragerea. Tot aici Andrei este rănit de moarte când trece Argeșul. Sub îngrijirile lui Peperea e adus la Buc. unde mamă-sa era gata pentru Moldova, când își vede odorul în starea aceea leșină. Disperată rugă pe Patridi să-l îngrijească și să facă ceva să aibă loc în vre'un vagon să poată pleca înspre Iași. Acesta aproape bolnav de pe urma scenei cu nevastă-sa îl operează cu îngrijire pe Andrei, filozofând cum scapă dela moarte pe amantul nevestei sale. Îngrijit fiind de Maria cu devotament. Încetul cu încetul se vindecă și de rana corporală dar și de dezechilibrul moral în care se găsea. Prinde dragoste față de țăranul acesta, latin din Carpați și caută să-l înțeleagă.

Vechea societate a mamei sale își fac vizitele obișnuite și la Iași, unde formează salonul »Albaștrilor, frecventat tot de cei vechi, cărora nici că le păsau de cece se petrece în jurul lor, ahtiați fiind numai după plăcerile lor. Anne-Marie trece printr'o criză sufletească la fel cu a lui Andrei, la urmă se vindecă și cum le spune el mai târziu, vor trăi fericiți în ceva colț civilizată al Franței, Lassarde căutând refugiu în sănătoasa sa verișoară, iar ea admirând civilizația apusului. Cernomorski, veșnic frământat sufletește căutând un sprijin moral pe care nu-l găsește, se aruncă printre soldații ruși, cari bolșevici acum, plecau înspre stepele lor, pâlcuri, pâlcuri, făcându-și adunări în care declarau lupta contra țarismului și întronarea marxismului, ia parte la o sfătuire de aceasta, la care se afla și fostul furier Grünberg, acum dezertor, și vorbește contra revoluției, neputând suferi privirea ironică a unui mujic trage în el cu revolverul, a fost destul, ca să fie călcat de picioarele soldaților. Andrei după vindecare fugea de îmbrățișerile înfocate ale Anei, privirea și-o ațintea și mai mult către Maria care-l iubea din primul moment, când l'a văzut la Brașov. Se'ndrăgosti de ea și-o considera c'a femeia lui. Chemat pe front, avansat și decorat, familia lui profită de ocazie și prin uneltiri meschine caută

să se scape de Maria care acum avea în pânțele rodul dragostei, vioră să aranjeze »chestia« cu Părintele Văleanu, dar nu se putură împăca cu acest preot ardelean cinstit și demn. Maria tristă destăinuie lucrurile verișoarei lui Andrei. Aceasta-i trimisă o scrisoare prin care-l ruga să-și ceară concediu și să vină acasă. Obținând concediul se reîntoarce dela Huși unde se afla reg., și trece peste bariera pusă de mătușe-sa Coralița și se căsătorește cu Maria, trăind cu ea câteva zile fericite, cele mai frumoase din viața lui. Voios se întoarce la Regiment, ia parte la luptele dela Mărăști, moare apărându-și glia acestei țări, împreună cu țăraniii lui iubiți. Epilogul se termină cu botezul copilului lui Andrei, fiind de față numai Ana cu Patridi cari și-au reluat viața conjugală.

È trist sfârșitul eroului. După atâta sbucium sufletesc, după ce-și recâștigă echilibrul moral, crezând chiar în Dumnezeuul românilor pe care-l caracteriza astfel: Un mic tiran oriental, un fel de Vodă sângeros, îmbâcsit prin bisericile balcanice, moare apărând glia pentru care s'a luptat atâta strămoșii lui. Eroul e disecat de către autor, foarte amănunțit nici o cută a sufletului său nu rămâne nestudiată. Deasemenea și celelalte personaje sunt bine studiate; tipul boeroaicei care nu vrea să știe de alte clase sociale, e bine redată în Coana Coralița, țăranul priu Piperea, precum și desrădăcinații Cernomorski și Anne-Marie. Sorbi paginile în care descrie lupta dela Argeș și aspectul revoluționarilor ruși cutreerând Iașul. Stilul e plăcut, totuși are câteva expresii luate prea din franțuzește. Ca ex. onctuoasă dela francezul »onctueux,« care nsemnează »cu blândețe,« ș. a., e de prisos să le mai înșir, ar însemna atunci ca să scriu o pagină întregă de dicționar.

Cu acest roman literatura română a mai câștigat un pas spre reoglindirea războiului pentru întregirea neamului.

*I, Meseșianu.*



## — ≡ ≡ ≡ — INFORMAȚIUNI ≡ ≡ ≡ —

In lunile Iulie și August n'a apărut revista, continuând cu Nrul de față.

\* \* \*

— O scrisoare de actualitate. Dăm loc cu bucurie rândurile de mai jos semnate de mai mulți colegi și constatăm cu satisfacție spiritul lor de disciplină.

„Stimate Domnule Revizor!

Subsemnații, cu ocaziunea unei întruniri cooperatiste, am cetit și apreciat articolul Dv. publicat în revista „Școala Noastră” No. 6 — 1932. Ne permitem a Vă comunica cu această ocaziune sincerile noastre felicitări și mulțumiri pentru agerimea cu care Dv. infierați groznicia regimului trecut, pentru pătrunderea și sfaturile ce ni le dați în ceea ce privește patima unor colegi de a se evidenția politicește prin mijloace nedemne de rostul misiunii noastre.

Cuvintele Dv. servind ca un mijloc de profilaxie pentru molima politică ce se întinde între dascăli și care cu greu o vom putea preveni, vor rămânea deapaururi grăitoare.

Sub mândria conducerii Dv. Vă propunem colaborare la frumoasele Dv. perspective

și Vă salutăm cu profund respect.

Șimleu, 14 Iulie 1932. Semnăturile.“

— **Transferările în județul Sălaj.** Minterul Instrucțiunii cu ordinul No. 71.323—1932 aprobat pe ziua de 1 Sept. a. c. următoarele transferări  
**Posturi rurale.** Talpoș Augustin la Bobota, Saerli Ludovic la Berla, Naghi Emilia la Cehal, Nemetz Boitor Ana la Cehul-Silv., Mărieș Florica la Chechiș, Balog Rozalia la Criștelec Hatoș Emil la Domănești, Hatoș Florica la Domănești, Farcu Leontin la Eriu-Sâncraiu, Foltoș Ioan la Ghirolt, Vlasiu Dumitru la Giurtelecul-Șimleului, Mocan Augustin la Giorocuta, Mocan Cristina la Giorocuta, Nemeș Gheorghe la Inău, Pantea Petru la Jibou, Kader Iosif la Moftinul mare, Tămaș Terezia la Moftinul mic, Coroian Rozalia la Nușfalău, Șestac Ștefan la Sanislău, Șestac Valeria la Sanislău, Moigrădean Gavril la Săuca, Crucean Sava la Pereceiu, Șerbac Aurora la Pir, Bălănean Ioan la Rona, Moigrădean Rozalia la Săuca, Pop Vasile la Șumal, Șimon Melania la Șumal

Cucuta Angela la Tășnad, Dulfu Ștefan la Tohat, Czirkák Ludovic la Țicău, Pop Ioan la Zăuan, Cupșa Iuliana la Oarța de jos, Iambor Adalbert la Păgaia.

**Posturi la școalele de copii mici rurale.** Ardelean Elisabeta la Domănești, Tatai Elisabeta la Hodod,

**Posturi urbane.** Zaharia Georgina la Carei, Dragoș Ioan la Șimleul-Silv.

**Posturi la școalele de copii mici urbane.** Oșian Ileana la Carei No. 1.

**Posturi vacante după transferări.** Taloș Șimon Silvia la Cehul-Silvaniei, Vălean Victor la Dindești, Neața Maria la Dindești, Marcu Vasile la Moarabanfi, Tătar Elena la Pereceiu Pop Vilma la Tarcea Fănățean Corneliu la Căjălul, Fănățean Elena la Căjălul, Ardelean Vasile la Sărăuad, Nemeș Florica la Sărăuad, Pop Tiberiu la Someș Odorheiu.

**b) Posturi urbane.** Mureșan Valeria la Zălau, Petru Popescu la Zălau No. 2 str. Ștefan cel Mare.

— **Posturile vacante în județul Sălaj.** Publicăm posturile vacante din jud. nostru rămase după transferări cari se vor completa la numiri cu titulari.

## I. Posturi rurale pentru învățători.

1. Adoni, p. 1, 2. Aleuș, p. 1, 3. Aluniș, p. 1, 4. Arduzel, p. 1, 5. Babța, p. 1, 6. Bârsa, p. 1, 7. Bârsăul de sus, p. 3, 8. Becheni, p. 1, 9. Bocșița, p. 1, 10. Bodia, p. 1, 11. Brăg-lez, p. 1, 12. Brusturi, p. 1, 13. Căjăluș, p. 1, 14. Ciglean, p. 1, 15. Cioara, p. 1, 16. Ciocmani, p. 2, 17. Corni, p. 1, 18. Cosniciul de sus, p. 1, 19. Cosniciul de jos, p. 1, 20. Doh, p. 1, 21. Domănești Colonie p. 1, 22. Fetindia, p. 1, 23. Gărdani, p. 1, 24. Ghenciu, p. 1, 25. Giurtelecul Hododului, p. 1, 26. Hereclean, p. 1, 27. Iaz, p. 1, 29. Leleiu, p. 1, 30. Leșmir, p. 1, 31. Mal, p. 1, 32. Oarța de sus, p. 1, 33. Pria, p. 1, 34. Recea, p. 1, 35. Romita, p. 1, 36. Sângeorzul de Meseș, p. 1, 37. Ser, p. 1, 38. Siciu, p. 1, 39. Subcetate, p. 1, 40. Supurul de jos, p. 1, 41. Șeredeu, p. 1, 42. Tășnadul Nou, p. 6, 43. Urminiș, p. 1.

## II. Posturi pentru învățătoare.

### a) La școalele primare rurale.

1. Badon, p. 2, 2. Băbeni, p. 2, 3. Bogdana, p. 2, 4. Brebi, p. 2, 5. Dioșod, p. 1, 6. Gălpăia, postul 2, 7. Hurez, postul 2, 8. Leleiu, postul 2, 9. Marca postul 2, 10. Măeriște,

p. 2, 11. Racâș, p. 2, 12. Re-sighea, p. 2, 13. Santău, p. 2. 14. Sânmiclăuș, p. 2, 15 Sur-duc, p. 2, 16. Ulmeni, p. 2, 17. Zalnoc, p. 2.

**b) Școale de copii mici rurale.**

1. Cămin, p. 1, inv. germ. 2. Cehul Silvaniei, p. 2, 3. Dindești, p. 1, 4. Petrești, p. 1, inv. germ. 5. Santău, p. 1, inv. germ. 6. Tiream, p. 2, inv. germană.

**c) Școale de copii mici urbane.**

1. Carei, p. 2. germ. Șimleul Silvaniei, p. 2.

Pentru complectarea acestora Ministerul a dispus următoarele:

„Normaliștii și normalistele cu diplome de capacitate seria 1927, cari au suplinit în învățământ și din diferite motive n'au putut fi numiți, cum și normaliștii și normalistele cu diplome de capacitate seriile 1928, 1929 și 1930, vor înainta ministerului instrucțiunii cererile pentru numire însoțite de diplomă și certificatul medical de sănătate cel mai târziu până la 1 Septembrie a. c.

Normaliștii și normalistele seria 1927 trebuc să înainteze și certificatul de serviciu în învățământ.

În cerere se vor arăta 2—3 comune, unde doresc să fie numiți.

Normaliștii trebuie să înainteze și livretele de satisfacerea serviciului militar.

Numirile se vor comunica până la 15 Sept”.

De aci rezultă că numirile cu titlu provizoriu abia se vor putea face până la seria 1930 inclusiv. Normaliștii cari nu întrunesc condițiunile (vârsta și armata) să nu înainteze cererile urmând să se numească ca suplinitori, în ordinea vechimei, după detașări.

Dispozițiunile pentru înaintarea cererilor se publică în Buletinul revizoratului din No. de față al revistei.

— **Revista „Satul”.** Ministerul Instrucțiunii examinând revista de literatură și cultură pentru popor „Satul” din București str. Prelungirea Polonă No. 13, găsește că merită o deosebită atențiune din partea organelor școlare, învățători și elevi.

Însuși Domnul Ministru al Instrucțiunii, Domnul Profesor D. Gusti consideră că, revista „Satul” face o operă utilă în lumea satelor și o recomandă ca atare.

O recomandăm călduros, dorind răspândirea ei în cercuri cât mai largi.

— **Examen excepțional de capacitate.** Ministerul prin Decizia No. 107648—1932,

aprobă ca la examenul de capacitate excepțional din Septembrie 1932 să se primească și candidații cărora le lipsește un an de stagiu de suplinire sau titlul de învățator ajutor cu un an de suplinire.

În caz de reușită de capacitate nu li se va valida, decât după îndeplinirea condițiilor ca stagiu.

— **Înștiințare.** Institutul de surdo—muți „Principesa Elisabeta” din orașul Focșani, aduce la cunoștință generală că primește elevi (băieți) surdo—muți dela 7 la 12 ani în clasa I-a (întâia).

Aci pe lângă demutizare ei învață cursul primar precum și una din meseriile următoare: cismărie, croitorie, tâmplărie, împletituri cu rachită precum și desemnul și pictura elementară. Elevii sunt interni. Actele necesare înscrierii sunt: 1. Act de naștere. 2. Act de vaccin. 3. Certificat de sănătate. 4. Act de avere și numărul copiilor în familie, dela primărie.

Aceste acte începând de azi, se înaintează împreună cu o cerere timbrată, direct pe adresa: Institutul de sur-

do—muți „Principesa Elisabeta”, Focșani. *Direcțiunea.*

— **În școala normală de băieți Carei** se primesc pe anul școlar 1932—1933 în clasa I 30 elevi: 15 bursieri și 15 solvenți cu lei 6500 anual. Cererile se înaintează Direcțiunii până la 10 Sept. a. c. când se va ține și examenul de admitere.

— **Logodnă.** Dșoara Eleuța Ardelean și Ioan Terheș logodiți. Felicitările noastre.

— **Reorganizarea învățământului primar.** D. D. Gusti, ministrul instrucțiunii, lucrează la reorganizarea învățământului primar.

În acest scop, d-sa a numit o comisiune, compusă din d-nii T. Iacobescu, V. Lepădatu, Vlădescu-Albești, Căpățineanu și Iosif Andreescu.

Comisiunea a lucrat în prima ședință ieri dimineață sub președinția d-lui ministru D. Gusti.

S'au stabilit în principiu normele după care urmează să se facă noua reorganizare a învățământului primar.

Comisiunea va lucra săptămânal sub președinția d-lui ministru.

(d. m.)



## Buletinul Revizoratului școlar al jud. Sălaj

(Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai).

No. 3100—1932.

### Dispozițiuni pentru deschiderea anului școlar și înscrierea elevilor

#### CIRCULARĂ

Către toate școlile primare și de copii mici de stat și confesionale (particulare) din jud. Sălaj

În vederea deschiderii noului an școlar atragem atențiunea d-lor Directori asupra dispozițiunilor cuprinse la art. 19—21 din lege și art. 27—40 din Regulamentul legii învățământului primar. Dorind să se execute întocmai și cu cea mai mare constiințiozitate toate dispozițiunile, din care subliniem cele ce urmează:

1. Directorii școlilor împreună cu Comitetele școlare vor lua toate măsurile pentru efectuarea reparațiunilor și desinfecțiunea localurilor de școală.

2. Membrii corpului didactic se vor prezenta la post până la 31 August a. c. cel mai târziu și înscrierile se vor face dela 1—10 Septembrie (Art. 19 din lege)

Despre prezentarea la post a tuturor membrilor corpului didactic, dnii directori sunt obligați a raporta Revizoratului școlar în ziua de 1 Septembrie, menționând cu numele cari s'au prezentat și cari nu. Dacă vre-unul se prezintă, ulterior, se va raporta în termen de 24 ore.

3. Directorii și conducătorii școlilor, președinții comitetelor școlare și primăriile comunale vor publica în mod obișnuit în comună deschiderea școlii și termenul înscrierilor.

4. Directorii școlilor vor comunica până la 20 Septembrie Revizoratului școlar, îndeplinirea obligațiunilor referitoare la înscriere, arătând și rezultatul înscrierilor, vor fi amendați conform art. 20 din lege cu 500—1000 Lei.

5. Între 1—10 Septembrie toți părinții, tutorii cari își înscriu pentru prima oară copii la școală, sunt datori să se prezinte cu copiii la direcțiunea școlii respective pentru a-i înscrie.

Copiii cari au urmat anul școlar trecut sunt înscrși de drept și sunt supuși obligativității fără altă declarație din partea reprezentanților lor legali.

Părinții etc. cari voesc a da copiilor lor instrucțiuni în familie sau în școale particulare recunoscute de Stat, sau la o școală din altă circumscripție, sunt datori să depună la școala circumscripției de care țin declarațiune scrisă arătând institutul sau școala în cari îi vor învăța sau cu îi instruiască în familie.

Onor. Minister cu ord. No. 45096—1932, dispune că nu face nici o constrângere la înscrierea elevilor minoritari, în școlile statului, Părinții sunt liberi să și înscrie copiii conform legii.

6. Directorii școalelor vor înainta până la 20 Septembrie Revizoratului școlar, tabloul de copiii pentru cari s'a depus declarație că vor frecventa o școală particulară, o școală în altă circumscripție sau se pregătesc în familie.

7. Tot până la 20 Sept. vor înainta Statistica elevilor înscrși, conform modelului anexat la sfârșitul revistei pentru toate școlile din comună. De exactitatea cifrelor din tablou rămân răspunzători d-nii directori școlari — în calitate de șefi ai recensământului din localitate — vor îngriji cu cea mai mare atenție și conștiinciozitate executarea obligativității școlare, ca să nu se sustragă de la școală nici un elev. În comunele unde nu funcționează școală de stat, statistica se va întocmi de directorul școlii confesionale, în localitățile cu școală de stat se va complecta numai de direcțiunea școlii de stat pentru toate școlile din comună, pe un singur tablou.

8. Directorii școalelor particulare și a școalelor publice din alte circumscripții vor comunica până la 20 Septembrie școalelor din circumscripția cărora au primit copii, înscrierea acestora la școlile lor. În caz de neconformare se va aplica celor vinovați amenda prevăzută la art. 20 din lege.

9. Copii cari din diferite împrejurări n'au putut fi aduși la școală până la vârsta de 12 ani, nu mai pot fi înscrși la școala primară, ci oblițați să urmeze școala de adulți.

10. Copii (începători) neînscrși la școală de bună voe până la 10 Septembrie se vor înscrie în 11 Septembrie, din oficiu, iar părinții copiilor neînscrși vor fi amendați cu 100—300 Lei conform art. 21 din lege.

11. Până la 15 Septembrie, directorii școalelor vor forma catalogul definitiv al școlii conform art. 39 din Regulament.

12. Înscirierea și începerea anului școlar la școlile particulare se vor face amăsurat dispozițiilor regulamentului pentru școlile de stat și în conformitate cu prevederile art. 89 din regulamentul pentru punerea în aplicare a legii învățământului particular.

Elevii neînscrși până la 10 Sept. la școala confesională se vor înscrie din oficiu la școala de stat în ordinea prevăzută la art. 39 din lege.

13. În baza art. 152 din regulament, directorii școlilor vor înainta necondiționat revizoratului școlar, în ziua de 11 Sept. a. c. lista tinerilor supuși obligativității învățământului adulților, grupați în secția I. II. conform art. 137 din regulament. În dreptul fiecărui obligat se va indica data nașterii și clasele terminate în cursul primar.

14. Învățământului complimentary (cl. V.—VII.) să i se dea atențiunea cuvenită și să nu se mai repete cazurile din anul școlar trecut, când școlile cu 2—3. învățători, din motive ușor de înțeles, n'au prezentat nici un elev la examenul de absolvire.

15. Cursurile școlilor primare și ale școlilor de copii mici încep la 15 Septembrie a. c. (art. 41 reg.).

Dată fiind importanța lucrărilor dela început, pentru asigurarea bunului mers al învățământului: apelăm la simțul de datorie și disciplină a tuturor membrilor corpului didactic primar, rugându-i să execute întocmai și în termen dispozițiunile prezentului ordin și să stea la chemare între orice împrejurări.

În pragul noului an școlar implorăm binecuvântarea lui Dumnezeu asupra muncii noastre dascălești, dorind ca fiecare membru al corpului didactic din acest județ să stea neconținut la datorie, realizând progrese mai mari ca în trecut, învingând cu bărbăție toate obstacolile, pentru a se face vrednic de încrederea ce și-a pus în el Națiunea și Patria.

Zălau, 20 August 1932.

---

No. 2878—1932.

### Achitarea cărților pentru premii școlare

Ca urmare ordinului nostru No. 1664—1932, trimis direcțiilor școlare cari n'au achitat costul cărților pentru premii școlare primite anul trecut: *punem în vedere direcțiilor școlare*

*interesate să ne înainteze în termen de 10 zile costul cărților sau să ne rostieue cărțile însoțite de un borderou (titlul și prețul).*

De executare rămân răspunzători dnii directori școlari.

Comunicăm în copii și ord. Ministerial No. 104.525—1932.

„Domnulo Revizor, Liga pentru Unitatea culturală a tuturor Românilor, ne face cunoscut că D-VS ați fi comandat, diferite cărți, pentru a fi distribuite școlărilor, ca premii, încă din Iunie 1931. Vă rugăm să ne comunicați de urgență, dacă ați făcut aceasta comandă, și dacă ați acilitat costul cărților primite. Totodată vă invităm să înapoiati cărțile, eventual nedistribuite. Deoarece Ministerul nu poate acoperi aceste sume, din lipsă fonduri, vă rugăm să lichidați chestiune cât mai neintârziat, pentru a nu mai da loc, la asemenea reclamațiuni. Director General C. Manoilescu, Șeful Serviciului.

Zălau, 24 August 1932.

No. 2027—1832.

### **Aprobarea manualelor pe anul șc. 1932—33.**

„Ministerul având în vedere avizul Onor. Consiliului Permanent de Instrucțiune No. 22—1932, a aprobat să se prelungească valabilitatea și pe anul școlar 1932—1933 pentru manualele didactice, care au obținut aviz favorabil de Consiliul Permanent.“

No. 3048—1332.

**URGENT**

### **Exame de lichidare pt. inv. ajutori**

Serviciul local de învățământ Cluj cu ordinul No. 24145—1932 ne comunică că, Ministerul cu ordinul No. 102.439—1932, din 16 August 1932, a aprobat ca, în Septembrie a. c. să se țină un examen de lichidare pentru învățătorii ajutori.

Acest examen va începe în ziua de 20 Septembrie a. c. și potrivit numărului de candidați, se va ținea în următoarele trei centre: București, Iași și Cluj.

Inscrierile la acest examen se fac prin Inspectoratele Regionale, până la 1 Septembrie, candidații fiind obligați să prezinte toate actele doveditoare că, întrunesc toate condițiile cerute de art. 122 din Legea Învățământului primar și anume:

a) Invățătorii ajutori, cari au la bază absolența cursului secundar inferior, vor trebui să prezinte următoarele acte :

1. Certificatul de absolvire a cursului secundar inferior ;
2. Certificatele de serviciu prin cari să dovedească că, după absolvirea cursului secundar inferior au funcționat cel puțin 4 ani ca învățători stagiari ;
3. Certificatele prin cari să dovedească că, au audiat cu succes 2 cursuri de vară ;
4. Ordinul Ministerial prin care li s'a conferit titlul de învățător ajutor ;

5. Certificatul de serviciu prin care să dovedească că, au funcționat cel puțin un an ca învățător ajutor.

b) Absolvenții de liceu vor prezenta următoarele acte :

1. Certificatul de absolvire al clasei ultime de liceu ;
2. Certificatul de absolvire al cursului II. de vară ;
3. Ordinul Ministerial prin care li s'a conferit titlul de învățător ajutor.
4. Certificatul doveditor că, după obținerea titlului de învățător ajutor au funcționat cel puțin un an.

c) Absolvenții școalelor normale fără examen de capacitate vor trebui să prezinte numai Certificatul de absolvire a ultimei clase normale.

Invățătorii ajutori din categoriile a) și b) de mai sus, cărorora până în prezent nu li s'a liberat certificatul de admitere la examenul de capacitate, vor înainta odată o cerere pentru înscriere timbre fiscale în valoare de Lei 15, bani 50, și timbre de aviație în valoare de 2 lei, pentru a li se putea libera acel certificat. Invățătorii din categoria a) și b) de mai sus, cărorora li s'a eliberat deja Certificatele de admitere la examenul de capacitate, la cererea de înscriere vor anexa numai Certificatul de admitere, rămânând ea, actele în bază cărorora li s'a liberat acel Certificat, să se prezinte numai Comisiei examinătoare.

*Cererile sosite după data de mai sus, sau neînscrise cu toate actele prevăzute mai sus nu se vor lua în considerare.*

No. 3103—1932.

## Ținuta învățătoarelor

Constatând că un mare număr de învățătoare atât în școală cât și în societate poartă o îmbrăcăminte care nu cadrează cu dem-

nitatea misiunii ce-o reprezintă și este în contradicție cu principiile de educație ce le propagă (sau mai bine zis ar trebui să le propage) luăm următoarele dispozițiuni.

1. Învățătoarele să se prezinte în fața elevilor (și în societate) în haine cari nu jignesc bunul simț și educația morală. Mai consult e dacă în școală poartă halat sau șort închis.

2. Abținere dela întrebuințarea fardului pe față, rujului de buze, scoaterea sprâncenelor și oxigenarea părului, prin ceace devin ridicole, în fața elevilor și exercită o influență negativă și dăunătoare în educație.

3. Interzicem fumatul în prezența elevilor (și în școală) și recomandăm abținerea dela exercitarea acestui obicei chiar și în societate.

Misiunea învățătoarei fiind de o importanță capitală în educație, dorim ca în toate manifestările și atitudinea sa, să prezinte adevăratul model de modestie, onestitate, bazele educației morale, ce se impune atât de imperios.

Zălau, 24 August 1932.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

No. 3200—1932.

### **Învățătorii bărbați de încredere la alegeri**

Luând cunoștință că mulți membri din corpul didactic primar au primit delegații scrise dela diferite grupări politice pentru a asista ca bărbați de încredere la alegerile electorale din luna Iulie a. c. fără a consimți la aceasta în prealabil: Invităm pe toți cei ce se găsesc în asemenea situații să ne raporteze de urgență, anexând — dacă e posibil — și adresele primite.

No. 3090—1932.

### **Înaintarea cererilor pentru numire cu titlu provizor în Învățământul primar**

Comunicăm în copie ordinul Serviciului local de Învățământ Cluj No. 25.196—1932 însoțit de ordinul Onor. Minister cu privire la alegerea locurilor în învățământ.

Domnii directori școlari sunt rugați a comunica imediat aceste dispoziții normaliştilor interesați din comună.

No. 25196—1932.

## I.

**Domnule S. Revizor,**

Avem onoare a Vă trimite în copie ord No. 109213—1932, cu privire la alegerea locurilor.

Dupăce vor apăre locurile publicate în Monitor, *învățătorii vor putea da cereri la Dvoastră pe cari le veți păstra până la alte dispoziții*, făcându-se intervenții, ca să se dea locurile la Inspectorat conform art. 127 din lege.

Vă trimitem un model de cerere.

Cei reîntegrați vor anexa ordinul de reîntegrare.

Învățătorii seriile vechi vor anexa ordinele de numire ca suplinitori, ori în mod provizoriu să se poată constata continuitatea lor de serviciu și că n'au întrerupere mai mare de 4 ani.

Cluj, 22 August 1932.

Inspector Șef,

C. Iencica.

Șeful Secției,

P. Ioanovici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

## II.

Copie: depe Decizia No. 109.913—1932, al Onor. Minister de Instrucțiune Inregistrat la Serviciul Local de învățământ din Cluj sub No. 25.196—1932.

Avem onoare a Vă face cunoscut că Ministerul prin Decizia No. 109 913—1932, a dispus ca normaliștii și normalistelo cu diploma de capacitate cu seria 1927, cari au suplinit în învățământ și din diferite motive nu au putut fi numiți titulari, cum și normaliștii și normalistele cu diploma de capacitate seriile 1928, 1929 și 1930, să înainteze Ministerului cereri pentru numiri însoțite de diploma de capacitate și însoțite de un certificat de sănătate, până la 1 Septemvrie a. c. In cerere vor arăta două până la trei comune unde doresc să fie numiți.

Normaliștii trebuie să înainteze și libretul de satisfacerea serviciului militar.

Vă rugăm să comunicați subrevizoratelor școlare aceste dispozițiuni și să dați cât mai largă publicitate ca să poată lua cunoștință cei interesați. p. Consilier Director General, C. Hanoi-lescu, Șeful Serviciului, Pilado Băiuț. Pentru conformitate, Indescifrabil.

Cluj, la 22 August 1932.

## III

## Domnule Ministru,

Subsemnatul ..... din comuna ..... județul .....  
 ..... născut la ..... în comuna ..... județul .....  
 ..... trecând examenul de capacitate în sesiunea .....  
 anul ..... la școala normală din ..... cu media ..... având  
 în vedere posturile libere publicate în Monitorul Oficial No. ...  
 din anul 1932, Vă rugăm respectuos să binevoiți a dispune să  
 fiu numit în unul din următoarele locuri libere în ordinea de  
 preferință ..... (Se vor indica trei locuri, arătându-se și județul).

Pentru sprijinirea cererii mele anexez următoarele acte :

1. Certificatul de naștere. (pentru a se constata că învățătoarele la 1 Sept. a. c. împlinesc 20 de ani).
2. Diploma de învățător, (în lipsă dovada dela școala normală).
3. Biletul de lăsare la vatră.
4. Certificat medical prin care se constată că este sănătos (cei cari se prezintă personal la Minist. vor fi examinați de Comisia medicală).

Am cerut posturile de mai sus având următoarele interese familiare: (petiționarul va înșira interesele familiare sau cele materiale, pentru care cere păsturile trecute în petiție).

Data .....

Numele scris cetibil,  
 Adresa: comuna, poșta, județul,  
 unde dorește să fie avizat.

Domniei-Sale

Domnului Ministru al Instrucțiunii Publice  
 Direcția învățământului Primar

București.

Revizor școlar:  
**D. MĂRGINEANU.**



## Comitetul școlar județean al jud. Sălaj

No. 857—1932.

### Dispozițiuni pentru reparațiunile și curățirea localurilor și procurarea combustibilului

*Domnule Primpretor,*

În conformitate cu hotărârea Comitetului școlar județean adusă în ședința din 13 August a. c. avem onoare a Vă ruga să binevoiți a lua dispozițiile convenite față de organele administrative în subordine pentru repararea localurilor de școală și procurarea combustibilului pentru iarna viitoare-

Intrucât comunele n'ar dispune pentru moment de fondurile necesare, primăriile vor face lucrările de reparațiuni și curățire prin prestațiuni și lemnele de foc se vor procura din pădurile comunale.

Avem onoare a Vă comunica totodată în copie adresa Inspectoratului General Administrativ privitoare la aceste lucrări.

Inspectoratul General Administrativ Regional Cluj No. 121—1931. Domnule Prefect, Având în vedere apropierea termenului de deschidere a noului an școlar, avem onoare a Vă ruga ca ținând seama de cele depuse prin ordinul Ministerului de Interne Direcțiunea Administrației Generale și locale No. 9500 C. din 7 August 1930, adresat administrațiunei aceluși județ, să binevoiți a lua urgente măsuri ca comunele să pună la dispoziția comitetelor școlare, într'un termen scurt, întreagă cota de 14% din veniturile lor și 1—3 din veniturile arendării cârciumelor ce au încris în bugetul 1931, pentru întreținerea școalelor primare astfel ca toate școalele primare să se poată deschide la începutul anului școlar făcându-se până atunci toate reparațiunile necesare bunei funcționări și aprovizionându-se din vreme cu combustibili pentru iarna viitoare. Primăriile comunale pe lângă punerea la dispoziție a sumelor ce le compete în sensul celor de mai sus, vor da comitetelor școlare tot sprijinul lor moral pentru repararea, curățirea și aprovizionarea la timp cu combustibil necesar al localurilor de școală. Vă rugăm a supraveghea și controla de aproape executarea punctuoasă a celor dispuse luând

măsurile cele mai severe față de cei ce nu s'ar conforma întocmai și despre rezultat a ne raporta la timp. Cluj, 6 August 1932  
 Inspector General Administrativ Regional: ss Hodor, Șeful Secției. ss Dr. Șerban.

Președinte:

*I. Deleu.*

Secretar:

*D. Mărgineanu.*

Comunicăm adresa de mai sus către d-nii Primpretori, pentru luarea la cunoștință de comitetele școlare și direcțiunile școlare, cu invitarea să facă tot posibilul pentru executarea dispozițiilor de mai sus până la 15 Septembrie a. e. In caz de neexecutarea până la aceasta dată Comitetele școlare ne vor raporta fără întârziere, arătând și motivele.

Președinte:

*I. Deleu.*

Secretar:

*D. Mărgineanu.*



## POȘTA REDACȚIEI



1. **S. Oros.** Rectificarea raportului No. 6—1932 din numărul trecut al revistei a intrat după aranjarea sub tipar al materialului. Vine în Nrul viitor.

2. „**Oamenii mari ai Sălajului**“. V'am spus verbal că spațiul nu ne îngăduie decât maximum 2-3 pagini de tipar pentru câte-o biografie. Vă conformați și publicăm cu plăcere în fiecare număr. Altfel nu putem.

3. **N. T.** Intre împrejurările actuale nu găsim oportună propaganda pentru înscrierea copiilor dela țară în școlile secundare. Prea se îngroașe rândurile proletarilor intelectuali și a nemulțumiților. Desrădăcinarea lor din mediul în care trăesc înseamnă deci o operă conștientă de dezagregare socială. O școală dela sate la înălțimea misiunii sale le poate asigura hrană sufletească suficientă.

Din aceste motive nu-l putem publica.

4. **Irm.** Detașările se vor face după numirile de titulari, cam în a doua jumătate a lui Septembrie, iar numirile de suplinitori după detașări: (d.—m.)

